

Handreiking voor verenigingen: Wet bestuur en toezicht rechtspersonen (Wbtr)

Versie: maart 2021

1. Inleiding

Op 1 juli 2021 treedt de Wet bestuur en toezicht rechtspersonen (Wbtr) in. Met deze wet wordt de regeling voor bestuur en toezicht bij verenigingen, coöperaties, onderlinge waarborgmaatschappijen en stichtingen verduidelijkt. Ook voor EHBO-verenigingen is deze wet straks van toepassing.

In deze handreiking geeft de Nationale Bond meer informatie over de wet. We gaan eerst in op wat de wet is en wat het betekent voor onze organisatie en de aangesloten verenigingen. Daarna gaan we in op wat de Nationale Bond op landelijk niveau doet om te voldoen aan deze wet en geven we suggesties hoe de verenigingen aan de slag kunnen gaan. Vervolgens treft u een stappenplan aan. Op de site van de Nationale Bond zullen we de concept-statuten aanpassen aan deze wet.

Voor vragen, opmerkingen en aanvullingen kunt u een bericht sturen naar bestuur@nationalebond.nl of telefonisch contact opnemen met het landelijk bureau.

2. Wat is de Wbtr?

Met de Wet bestuur en toezicht rechtspersonen (Wbtr) wordt de regeling voor bestuur en toezicht bij verenigingen, coöperaties, onderlinge waarborgmaatschappijen en stichtingen verduidelijkt. De wet zorgt ervoor dat de regels voor de verschillende rechtspersonen gelijk worden getrokken. Want voor een NV en een BV waren deze regels al vastgelegd in de wet.

Hieronder sommen we in het kort op welke wijzigingen (mogelijk) van toepassing zijn.

- **Bestuurssysteem**

Verenigingen en stichtingen krijgen nu de mogelijkheid om een raad van commissarissen in te stellen. Het is ook mogelijk om een systeem te kiezen waarbij het bestuur bestaat uit uitvoerende en niet-uitvoerende bestuurders (monistisch bestuur). In plaats van een afzonderlijk toezichthoudend orgaan houden de niet-uitvoerende bestuurders toezicht op de uitvoerende bestuurders.

Advies NB: Dit is alleen relevant voor hele grote verenigingen en de bond. De mogelijkheden bestonden onder de huidige wet ook al, maar worden nu voor verenigingen en stichtingen in de wet geregeld. In plaats van een Raad van Commissarissen, kan ook worden gekozen voor de benaming "Raad van Toezicht".

- **Taakvervulling bestuur en tegenstrijdig belang**

Leden van het bestuur moeten zich bij de vervulling van hun taak richten naar het belang van de vereniging.

Als een lid van het bestuur een tegenstrijdig belang heeft, mag hij niet deelnemen aan de beraadslaging en besluitvorming in het bestuur. Doet het bestuurslid dit toch, dan is het besluit vernietigbaar. Dat wil zeggen: het besluit blijft van kracht totdat de rechter het vernietigt. Mogelijk kan er dan zelfs ook sprake zijn van onbehoorlijk bestuur. Er is sprake van een tegenstrijdig belang wanneer het bestuurslid over een bepaald onderwerp een (in)direct persoonlijk belang heeft dat tegenstrijdig is met het belang van de vereniging. Als het betekent dat hierdoor een besluit niet kan worden genomen dan wordt het besluit door de algemene vergadering genomen.

***Advies NB:** Overnemen in Huishoudelijk Reglement en/of statuten. Hiermee wordt voorkomen dat er sprake is van (onbedoelde) belangenverstrengeling dat mogelijk (financieel) voordeel oplevert voor het betreffende bestuurslid.*

- **Ontstentenis en belet**

In de statuten moet een bepaling worden opgenomen hoe de taken binnen de vereniging worden verdeeld bij ontstentenis of belet van alle bestuursleden. Van ontstentenis is sprake als een bestuurslid permanent gestopt is met de werkzaamheden vanwege ontslag. Van belet is sprake als een bestuurslid tijdelijk ontbreekt, bijv als gevolg van ziekte.

In de statuten moet dus worden vastgelegd wie er beslissingen mogen nemen als niemand van het bestuur dat meer mag of kan. Het is mogelijk om een continuïteitscommissie in te stellen. Het bestuur berust dan tijdelijk bij de continuïteitscommissie of door deze commissie aan te wijzen personen. Wanneer een vereniging geen continuïteitscommissie wil instellen dan moeten de statuten voorschrijven welke procedure er gevolgd wordt om te voorzien in de uitoefening van de taken en bevoegdheden.

***Advies NB:** Bepaling opnemen in de statuten en een continuïteitscommissie instellen.*

- **Aansprakelijkheid bij faillissement**

Als een vereniging failliet gaat en aannemelijk is dat het bestuur zijn taak niet goed heeft uitgevoerd en dat een belangrijke oorzaak is van het faillissement, wordt ieder bestuurslid hoofdelijk aansprakelijk gesteld voor het tekort. Dat betekent dat iedere bestuurder voor het geheel persoonlijk aansprakelijk is. Een bestuurder is niet aansprakelijk als de onbehoorlijke taakvervulling niet aan hem is te wijten. En wanneer genoeg maatregelen zijn getroffen om de gevolgen van het faillissement af te wenden.

Advies NB: Maatregelen treffen en afspraken maken over behoorlijk bestuur (zie bijlage voor een checklist met maatregelen)

- **Beperking meervoudig stemrecht bestuurder**

Verenigingen kunnen in hun statuten hebben bepaald dat een bestuurslid meer dan één stem mag uitbrengen. In de Wbtr is bepaald dat voorkomen moet worden dat een bestuurslid meer stemmen kan uitbrengen dan de andere bestuursleden samen. Bijv. de voorzitter heeft volgens de statuten drie stemmen en de overige bestuursleden ieder 1 stem. Als het bestuur bestaat uit drie personen heeft de voorzitter dus altijd een meerderheid. Dat moet worden aangepast in de statuten. Daarom is in de wet vastgelegd dat de bestuurder van een vereniging niet méér stemmen mag uitbrengen dan de andere bestuursleden tezamen.

Advies NB: In principe geen extra stemmen aan een bestuurslid geven en anders de nieuwe bepaling opnemen in de statuten. Als dit nu wel het geval is, dan mag dat nog slechts tot uiterlijk vijf jaar na de invoering van de Wbtr voortduren.

- **Bezoldiging**

In de wet is nu opgenomen dat aan bestuurders een bezoldiging (vergoeding) toegekend kan worden door de algemene vergadering, tenzij de statuten anders bepalen.

Advies NB: Tenzij het nu anders is bepaald opnemen in de statuten of er een vergoeding wordt gegeven. De hoogte van de bezoldiging opnemen in het Huishoudelijk Reglement.

- **Raadgevende stem**

Bestuursleden hebben tijdens de algemene ledenvergadering een raadgevende stem. Dat betekent dat zij hun zienswijze op het besluit toelichten. Bestuurders hebben naast deze raadgevende stem ook hun eigen stemrecht als lid in de vergadering.

Advies NB: Raadgevende stem opnemen in de Statuten of het Huishoudelijk Reglement.

- **Benoeming bestuurslid**

Uit de Wbtr vloeit voort dat in het geval dat de statuten een voordracht voorschrijven (bindende voordracht) geldt dat als het bestuur slechts één kandidaat voordraagt voor een bestuursfunctie en de ledenvergadering instemt met het besluit, deze kandidaat automatisch benoemd wordt, tenzij het bindende karakter van de voordracht wordt ontnomen door een besluit van de ledenvergadering. Het is belangrijk om hier rekening mee te houden bij voordrachten.

***Advies NB:** Dit is vaak al het geval bij de verenigingen. Het is belangrijk om de huidige statuten hierop na te kijken. Verenigingen hebben in sommige gevallen de modelstatuten aangepast dus is het mogelijk dat voor uw vereniging een andere bepaling is opgenomen. De statuten mogen niet in strijd zijn met de Wbtr op dit punt.*

3. Wat doet de Nationale Bond op landelijk niveau?

De Nationale Bond moet ook voldoen aan de Wbtr. In de wet is voor een aantal bepalingen een overgangstermijn opgenomen van 5 jaar. Wij stellen de ledenvergadering voor om het huidige bestuursmodel op dit moment niet te wijzigen. Aangezien de verwachting is dat we binnen afzienbare tijd gaan fuseren met andere koepelorganisaties is dat ook een moment om een besluit te nemen over een nieuw bestuursstelsel. Op dat moment zullen we ook de statuten moeten aanpassen en vaststellen.

Tijdens de ALV ligt een gewijzigd Huishoudelijk Reglement (HR) ter besluitvorming voor. We zullen de wijzigingen die in het HR thuishoren meteen opnemen.

4. Wat moeten verenigingen doen om te voldoen aan de Wbtr?

- Statuten wijzigen
Verenigingen zullen om te beginnen hun statuten moeten aanpassen. Dat hoeft niet voor 1 juli 2021 te zijn. Sommige bepalingen in de statuten zullen namelijk afwijken van deze wet. Wij adviseren verenigingen om te wachten met het aanpassen van de statuten tot er meer bekend is over de beoogde fusie. De fusie zal mogelijk ook gevolgen hebben voor de statuten. Er is geen termijn bepaald waarbinnen verenigingen nieuwe statuten moeten opstellen. Zoals u gewend bent zorgen wij voor aangepaste modelstatuten op onze website. Op de website staat ook meer informatie over de werkwijze om statuten te wijzigen. Het is mogelijk dat verenigingen in het verleden zijn afgeweken van de modelstatuten. Wij adviseren daarom om de statuten na te lopen waar de statuten nu afwijken van de modelstatuten.
- Eventueel nieuw bestuursstelsel kiezen
Grotere verenigingen kunnen besluiten om met een ander bestuursstelsel te werken. Bijv omdat het om een professionele organisatie met beroepskrachten gaat of omdat het bestuur op afstand staat van de dagelijkse gang van zaken. Wij adviseren deze verenigingen om contact op te nemen met het bestuur via bestuur@nationalebond.nl voor aanvullende informatie.
- Checklist met maatregelen
Wij adviseren de verenigingen om de checklist met maatregelen goed door te nemen en goede afspraken in het bestuur te maken. Op de website staat een checklist.

5. Extern advies

De Nationale Bond heeft contact gezocht met Vereniging en Recht. Een jurist heeft vervolgens deze handreiking en de checklist doorgenomen. Een notaris heeft de modelstatuten doorgenomen en aan de Wbtr aangepast.

Voor verenigingen is het ook mogelijk om advies in te winnen bij de Vereniging en Recht of bij WBTR. De Nationale Bond heeft ervoor gekozen om partner te worden van WBTR (zie <https://wbtr.nl/partner/nationale-bond-ehbo/>) zodat EHBO-verenigingen die daar behoefte aan hebben advies kunnen inwinnen. Zij krijgen dan 50 % korting op de normale prijs. Voor het stappenplan betaalt een vereniging dan 120 Euro ex BTW. Vraag bij het secretariaat de kortingscode op. Verenigingen kunnen zich ook aansluiten bij Vereniging en Recht (zie www.verenigingenrecht.nl). De kosten hiervan bedragen 95 EURO ex BTW. Daarvoor wordt de vereniging begeleid om aan de eisen van de Wbtr te voldoen, kan het Predicaat Goed Bestuurd worden verkregen en kan ook het gehele jaar over andere zaken juridisch advies worden ingewonnen. Tot slot heeft u dan de mogelijkheid om uw statuten tegen een gereduceerd tarief bij de notaris van Vereniging en Recht te laten passeren.

Ede, april 2021